

Socialstyrelsens inriktning
för arbetet med
jämförbarhetsintegrering
2023–2025

Förord

Socialstyrelsen värnar hälsa, välfärd och likvärdig tillgång till god vård och omsorg. Myndigheten har en viktig roll att genom kunskapsstyrning och stöd bidra till att nå det övergripande jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Flera av regeringens delmål inom jämställdhetspolitiken har tydlig koppling till myndighetens kärnverksamhet.

I regleringsbrevet för 2022 framgår att Socialstyrelsen ska fortsätta att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. I följande rapport redovisar Socialstyrelsen därför inriktningen för det fortsatta arbetet under perioden 2023–2025.

Sara Dahlin har samordnat arbetet och Petra Rinman har varit ansvarig enhetschef.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Inledning.....	7
Socialstyrelsens arbete med jämställdhetsintegrering	7
Rapportens innehåll.....	7
Avgränsningar.....	8
Tidigare resultat.....	8
Socialstyrelsens arbete utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen	10
Delmål om makt och inflytande	10
Vad Socialstyrelsen gör – exempel.....	10
Delmål om ekonomisk jämställdhet.....	10
Vad Socialstyrelsen gör - exempel	11
Delmål om obetalt hem- och omsorgsarbete	11
Vad Socialstyrelsen gör - exempel	11
Delmål om mäns våld mot kvinnor	12
Vad Socialstyrelsen gör – exempel.....	12
Delmål om jämställd hälsa	13
Vad Socialstyrelsen gör – exempel.....	14
Inriktning för arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025.....	16
1. Socialstyrelsen tar fram, redovisar och utvecklar könsuppdelad statistik.....	16
2. Socialstyrelsen tar fram, redovisar och utvecklar kunskap om jämställdhet inom hälso- och sjukvård, tandvård och socialtjänst	17
3. Socialstyrelsen tillgängliggör kunskap och stöd så att alla medarbetare ges förutsättningar att främja jämställdhet.....	18
4. Socialstyrelsen inkluderar jämställdhet i ledningssystemet	18
Genomförande	20
Organisering och resursättning	20
Verksamhetsplanering och uppföljning.....	20
Referenser	21

Inledning

Socialstyrelsen arbetar för en god hälsa, vård och omsorg genom styrning och stöd. Myndigheten tillhandahåller kunskap och stöd för kunskapstillämpning genom nationella riktlinjer, analys, statistik, allmänna råd, föreskrifter, med mera. Vårt nationella kunskapsstöd, som framför allt riktar sig till olika professioner, ska bidra till att hälso- och sjukvården, socialtjänsten och tandvården arbetar kunskapsbaserat och ändamålsenligt.

Socialstyrelsens arbete med jämställdhetsintegrering

Socialstyrelsen arbetar för att bidra till målen inom jämställdhetspolitiken. I regleringsbrevet för 2022 framgår att:

”Socialstyrelsen ska fortsätta att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (skr. 2016/17:10). Socialstyrelsen ska ta fram och redovisa inriktningen för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering för perioden 2023–2025. Inriktningen ska redovisas till Socialdepartementet med en kopia till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 1 september 2022.”

I Socialstyrelsens instruktion¹ och arbetsordning framgår att myndigheten inom sitt verksamhetsområde ska främja jämställdhet och ha ett samlat ansvar för att främja lika rättigheter och möjligheter. Socialstyrelsen har även en myndighetsövergripande strategi, som gäller under perioden 2021–2025 där jämställdhet och jämlikhet två viktiga perspektiv [1].

Myndigheten har deltagit i regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter, JiM, sedan 2015. Syftet med programmet är att stärka och vidareutveckla jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter så att deras verksamhet ännu bättre bidrar till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheterna ska också, i samverkan med relevanta samhällsaktörer, bidra till att öka jämställdheten i samhället [2]. Jämställdhet är sedan 2015 ett prioriterat samordningsområde på myndigheten.

Jämställdhet är en del i myndighetens arbete med hållbar utveckling och för att nå målen i Agenda 2030 och integreras som en del i de sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiven.

Rapportens innehåll

I följande rapport beskrivs hur Socialstyrelsen hittills arbetat JiM-satsningen och vilka resultat som myndigheten har uppnått. Rapporten presenterar också ett urval av de samhällsutmaningar som finns inom jämställdhetsområdet och

¹ Förordning (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen.

några exempel på hur myndigheten arbetar med dessa utmaningar. Pandemin har blottlagt flera jämställdhetsutmaningar och rapporten belyser även detta. Avslutningsvis presenteras myndighetens strategiska inriktning med mål och delmål för hur Socialstyrelsen avser att fortsätta att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att bidra till att nå regeringens jämställdhetspolitiska mål under perioden 2023–2025 [3].

Avgränsningar

I arbetet med jämställdhetsintegrering har Socialstyrelsen sedan 2015 haft ett tydligt verksamhetsperspektiv. Myndigheten arbetar samtidigt aktivt för att vara en arbetsplats fri från diskriminering och för likabehandling. Socialstyrelsen kommer utifrån diskrimineringslagens krav att fortsätta med att årligen kartlägga, dokumentera och vidta aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering och främja likabehandling på arbetsplatsen. Detta arbete görs inom områdena arbetsförhållanden, bestämmelser om lön och andra anställningsvillkor, befordran/rekrytering, utbildning/kompetensutveckling samt förvärvsarbete och föräldraskap.

Det jämställdhetsarbete som enligt ovan görs utifrån ett arbetsgivarperspektiv inkluderas inte i den strategiska inriktningen.

Tidigare resultat

Socialstyrelsen har i JiM-satsningen arbetat med flera områden för att utveckla och förbättra vår kärnverksamhet:

- kunskapsstyrning för socialtjänst och hälso- och sjukvård
- statistik, analys och utvärderingar
- statsbidrag
- kommunikation
- intern styrning och ledning.

För Socialstyrelsen har arbetet med jämställdhetsintegrering lett till flera förbättringar [4]. Där det har funnits kännedom om att det varit ojämnt och där det funnits omotiverade skillnader har myndigheten genomfört förändringar. Detta har bland annat lett till att det idag finns fler kvinnor i myndighetens expertgrupper, att fler kvinnor uttalar sig i myndighetens egna media-initiativ och att det finns en bredare skildring av kvinnor och män i myndighetens bildkommunikation. Jämställdhet är även ett perspektiv som myndigheten lyfter fram i sina press- och mediainitiativ.

Rutiner och arbetssätt har setts över så att myndigheten redovisar könsuppdelad statistik för de områden där det är möjligt. Myndigheten har även utvecklat analyser, faktablad, lägesrapporter, omvärldsanalyser och andra uppföljningar ur ett jämställdhetsperspektiv. Genom att beskriva och analysera skillnader mellan flickor och pojkar, kvinnor och män och ge förslag på åtgärder där det är motiverat, vill Socialstyrelsen bland annat bidra till att stimulera kommuner och regioner att arbeta vidare med det som är ojämnt och behöver förbättras.

I den interna styrningen har myndigheten arbetat med att stärka jämställdhetsperspektivet i flera viktiga processer, varav årsredovisningen är ett

exempel. Särskilda checklistor har utvecklats för att uppmärksamma hur jämställdhet kan integreras i det dagliga arbetet. Jämställdhetsperspektivet har integrerats inom områden som upphandling, bildpolicy, språkregler med mera [4].

Socialstyrelsen har inom JiM-satsningen även tagit fram ett stöd för att integrera ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i myndighetens uppdrag [5]. Stödet finns tillgängligt för alla medarbetare.

Myndigheten har aktivt verkat för att lokaler och utrymmen ska främja en jämställd arbetsmiljö. Genom att göra jämställdhetsanalyser av myndighetens konst- och porträttsamling har kvinnliga pionjärer som bidragit till viktig utveckling inom hälso- och sjukvård och socialtjänst synliggjorts. Detta bidrar till en mer jämställd historieskrivning [6].

Inom JiM-satsningen har myndigheten anordnat ett flertal utbildningar för medarbetare och vi arrangerar årligen seminarier med jämställdhet som teman och uppmärksammar jämställdhet i myndighetens sociala mediekkanaler.

Socialstyrelsens arbete utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen

Socialstyrelsen har en viktig roll att genom kunskapsstyrning och stöd bidra till att nå det övergripande jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Flera av regeringens delmål inom jämställdhetspolitiken är relevanta och har stark koppling till myndighetens kärnverksamhet. Socialstyrelsen arbetar särskilt inom de fyra delmålen om hälsa, mäns våld mot kvinnor, ekonomisk jämställdhet och obetalt omsorgsarbete. Dessa går att koppla till många av myndighetens pågående regeringsuppdrag.

Nedan listas några kortfattade punkter som utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen beskriver de utmaningar och ojämställdhetsproblem som finns i samhället samt ett urval av exempel på vad Socialstyrelsen gör inom respektive område.

Delmål om makt och inflytande

Beslutsfattande positioner ska ha en jämn könsfördelning och kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att påverka beslutsfattandet.

Idag återfinns fler män än kvinnor på ledande positioner inom de flesta av samhällets sektorer. Näringsliv, högre utbildningar och organisationer med mindre insyn har få kvinnor på höga positioner. Vård- och omsorg är dock ett undantag. Där återfinns en högre andel kvinnor än män som chefer och företagsledare, jämfört med övriga näringslivet [7]. Totalt inom offentlig sektor är 67 procent av cheferna kvinnor och 33 procent av cheferna män. Högst andel kvinnliga chefer finns i regionerna där de utgör 74 procent jämfört med 26 procent män [8].

Vad Socialstyrelsen gör – exempel

Socialstyrelsen påverkar en jämnare könsrepresentation vid tillsättning av myndighetens paneler/grupper/råd, vid val av experter och i fokusgrupper. Myndigheten följer årligen även upp hur vi uttalar oss i våra egna medicinitativ så att det speglar könsfördelningen vid myndigheten.

Delmål om ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Kvinnor står i högre utsträckning utanför arbetsmarknaden och arbetar i högre utsträckning deltid jämfört med män. Kvinnodominerade yrken har i genomsnitt även lägre löner än likvärdiga mansdominerade yrken. Mäns medellöner är högre än kvinnors inom yrkeskategorier som sjuksköterska och

chefer inom omsorg. Samtidigt har kvinnor som arbetar som undersköterskor, socialsekreterare och kuratorer samt tandhygienister högre medellöner än män inom samma yrkeskategorier [8].

Kvinnor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen som lever under den relativa fattigdomsgränsen, vilket påverkar hälsan [9].

Antalet personer som har långvarigt ekonomiskt bistånd,² har fortsatt att öka under pandemin. Utvecklingen medför att fler barn lever i hushåll med ekonomiskt bistånd. Ett ökat långvarigt mottagande av ekonomiskt bistånd innebär att fler flickor och pojkar växer upp i familjer med låg ekonomisk standard, vilket kan påverka deras möjligheter och utveckling [10, 11].

Vad Socialstyrelsen gör - exempel

Socialstyrelsen redovisar årligen statistik om ekonomiskt bistånd och har de senaste åren haft flera regeringsuppdrag som syftar till att stärka jämställdhetsperspektivet inom området.

- Information om detta finns bland annat publicerad på Kunskapsguiden [12].
- Under 2021 och 2022 har myndigheten arbetat för att sprida kunskap om arbetet genom att delta i kunskapsseminarier i SKR:s pilotsatsning *Jämställd socialtjänst* [13].

Delmål om obetalt hem- och omsorgsarbete

Kvinnor och män ska ha samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.

Kvinnor tar fortfarande i hög grad ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnors omsorgsarbete tycks påverka dem mer negativt än män. En kartläggning av covid-19-pandemins konsekvenser för anhöriga som ger vård, hjälp och stöd till närstående visar att 56 procent av de anhöriga omsorgsgivarna anger att deras hälsa har försämrats under pandemin. Kvinnor anger detta i högre grad än män [14].

Det betalda och det obetalda omsorgsarbetet påverkar varandra. Om äldreomsorgen skärs ner riskerar det obetalda omsorgsarbetet att öka.

Vad Socialstyrelsen gör - exempel

Socialstyrelsen har tagit fram ett underlag till en nationell strategi för anhöriga som vårdare eller som stödjer närstående äldre [15, 16]. Socialstyrelsen har fått flera uppdrag för att möjliggöra en kontinuerlig uppföljning av anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg. I uppföljningen ingår att dela upp och redovisa mått och indikatorer på kön.

- Socialstyrelsen fördelar årligen statsbidrag till organisationer som stödjer de som vårdar och hjälper närstående [17].

² I tio månader eller mer under ett år.

- Socialstyrelsen ansvarar för systematisk uppföljning av regeringens funktionshinderspolitik 2021–2031 där jämställdhetsperspektivet finns med [18].

Delmål om mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Mäns våld mot kvinnor kan ses som den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle. Kvinnor drabbas oftare av upprepat och mer allvarligt våld och förövaren är i majoriteten av fallen en man. Idag lever cirka 150 000 barn i Sverige tillsammans med en förälder som blivit misshandlad av sin partner [19].

Våldsutövande män finns i alla samhällsgrupper, men stereotypa normer kring maskulinitet och en negativ inställning till jämställdhet är riskfaktorer. Män och pojkar anger i högre grad än kvinnor att de utsatts för misshandel och det är tre gånger vanligare att män vårdas till följd av våld jämfört med kvinnor [20, 21]. De största könsskillnaderna i dödligt våld observeras i dödligt våld med skjutvapen, som sällan riktas mot kvinnor [22].

Det finns grupper vars levnadsvillkor gör dem särskilt utsatta för våld, till exempel kvinnor med funktionsnedsättning eller i missbruk. Äldre kvinnors våldsutsatthet är också ofta osynlig. Fler som riskerar att utsättas för våld är flickor och pojkar med psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, flickor och pojkar inom samhällsvård, samt unga hbtqi-personer [23].

På senare år har också ensamkommande barn och unga särskilt uppmärksammas inom gruppen migranter som riskerar att utnyttjas för sexuell exploatering [24].

Inom flera områden, bland annat prostitution och människohandel för sexuella ändamål och sexuell exploatering av barn, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympning av flickor och kvinnor, saknas kunskap och metoder för att upptäcka personer som har utsatts för våld [23].

Vad Socialstyrelsen gör – exempel

Socialstyrelsen arbetar med att få ett slut på våld och förtryck genom att stödja arbetet inom vård och omsorg med bästa tillgängliga kunskap. Regeringen har beslutat om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och som pågår 2017–2026 [25]. Socialstyrelsen är en av de myndigheter som arbetar för att nå målen inom strategin. Flera aspekter av våld och förtryck ingår i detta arbete såsom; våld i nära relationer (inklusive våld mot barn), hedersrelaterat våld och förtryck (inklusive könsstympning), särskilt utsatta grupper, sex mot ersättning och handel med människor för sexuella ändamål. Myndighetens arbete inkluderar en löpande verksamhet, regeringsuppdrag, förordningar (statsbidrag, Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar) och uppdrag via regleringsbrev:

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) omfattar socialtjänst, hälso- och sjukvård samt tandvård
- Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer

- Rekommendationer för att upptäcka våld i nära relationer
- Kunskapsstöd, utbildningar
- Standardiserade bedömningsmetoder eller bedömningsstöd
- Utredningar av vissa skador och dödsfall
- Kartläggningar och uppföljningar (till exempel könsstympning)
- Statsbidrag och utbildningsstöd
- Enkäter, exempelvis öppna jämförelser om socialtjänstens insatser och rutiner
- Verktyg för praktisk verksamhet (till exempel för individbaserad systematisk uppföljning av våld.)

Delmål om jämställd hälsa

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa³ och erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

Kvinnor uppger i högre utsträckning än män att de har problem med sin hälsa. Samtidigt lever kvinnor längre än män. Kopplingen mellan hälsa och kön är tydlig, men även faktorer som ålder, funktionsnedsättning, födelse-land, inkomst och utbildning, påverkar kvinnors och mäns hälsa. Kvinnor med funktionsnedsättning skattar till exempel sin hälsa sämre jämfört med övriga befolkningen och även jämfört med män med funktionsnedsättning [23].

Det finns även skillnader i mäns och kvinnors levnadsvanor, till exempel när det gäller rökning, riskkonsumtion av alkohol, fysisk aktivitet. En högre andel män än kvinnor avstår från tandvård av ekonomiska skäl, trots att de har ett upplevt behov [26].

Skillnaderna mellan män och kvinnors i dödlighet i hjärtkärlsjukdomar och cancer har minskat över tid. Fortfarande är femårsöverlevnaden efter hjärtinfarkt och cancer lägre bland män [27].

Flickor och kvinnor är överrepresenterade när det gäller psykisk ohälsa. Fler pojkar än flickor har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, men flickor får vanligtvis diagnosen senare än pojkar [27].

Mer än dubbelt så många män begår suicid jämfört med kvinnor. Vanligast är suicid i gruppen äldre män, vilket antas bero på att de mer sällan söker för psykiska besvär [27].

Flera hälsoskillnader kopplade till kön har uppmärksammats under pandemin. Män blir allvarligare sjuka och löper högre risk att dö i covid-19. Fler kvinnor än män vaccinerar sig, men rapporterar också fler biverkningar och påverkan under längre tid. Möjligheten att vara delaktig under förlossningsvården har varit mindre för partnern under pandemin. Risken för våld mot kvinnor i hemmet och barns utsatthet ökade under pandemin [14].

Med anledning av uppskjuten och inställd vård har Socialstyrelsen konstaterat att pandemin riskerar att leda till att ojämlikheten i hälsan förstärks. Grupper i befolkningen som särskilt har påverkats av dessa konsekvenser är

³ Delmålet omfattar fysisk, psykisk, reproduktiv och sexuell hälsa.

personer med kroniska sjukdomar, äldre, barn och personer med funktionsnedsättning [14].

En utmaning när det gäller vård och hälsa är att det i stor utsträckning fortfarande saknas forskning på sjukdomar som specifikt drabbar kvinnor, som endometrios och vestibulit [23].

Vad Socialstyrelsen gör – exempel

Socialstyrelsen tar fram ny kunskap och följer upp och utvärderar den hälso- och sjukvård och tandvård som ges till befolkningen till exempel genom faktablad, statistik, öppna jämförelser, lägesrapporter, nationella riktlinjer och rekommendationer, vägledningar, kartläggningar, uppföljningar och utvärderingar och andra kunskapsstöd. Där redovisas skillnader mellan kvinnor och män men även samverkande faktorer som ålder, geografi, socioekonomisk situation osv. På så sätt ökar kunskapen om faktorer som påverkar kvinnors och mäns hälsa. Nedan är några exempel på hur jämställdhetsperspektivet finns med i myndighetens kunskapsproduktion:

- Delmålet om hälsa är det jämställdhetspolitiska delmål där Socialstyrelsen genom statistik har störst möjlighet att påvisa skillnader och likheter mellan kvinnor och män. Förutom kön redovisas även statistiken efter ålder, socioekonomiska förutsättningar och var i landet personer bor.
- Inom området vård och omsorg för äldre följer och redovisar myndigheten utvecklingen utifrån kön. I enkätundersökningen om vad äldre tycker om äldreomsorgen så finns det statistik fördelat på kön [28].
- Inom området kvinnors vård och hälsa har Socialstyrelsen bland annat tagit fram kunskapsstöd för hela vårdkedjan graviditet, förlossning, eftervård [29].
- Socialstyrelsen har tagit fram kunskapsstöd för könsspecifika tillstånd, till exempel endometrios, vulvodyni, klimakteriebesvär och förlossningsskador [30-35].
- Socialstyrelsen har ett pågående regeringsuppdrag om att ta fram underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention. I uppdraget ska jämställdhetsperspektivet genomgående beaktas. Den kommande strategin ska bland annat förbättra förutsättningarna för en mer jämställd psykisk hälsa [36].
- För att förhindra att barn och unga förs utomlands för att utsättas för barnäktenskap eller könsstympning har Socialstyrelsen som en av flera myndigheter tagit fram en gemensam vägledning som riktar sig till yrkesverksamma inom socialtjänst, skola, polis och hälso- och sjukvård [37].
- Kvinnor drabbas oftare än män av akuta inläggningar orsakade av läkemedelsbiverkningar. Sex av tio personer som avlider till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar är män [38]. Socialstyrelsen har gjort föreskriftsändringar för att öka tillgängligheten till naloxon samt tagit fram informationsmaterial och samtalsstöd för arbetet mot opioidöverdos [39].
- Socialstyrelsen har kartlagt vård av ätstörningar [40]. För att stärka vårdkvaliteten vid svårbehandlade ätstörningar och svårbehandlat självskadebeteende ska vården koncentreras till högspecialiserad vård [41, 42].

- Socialstyrelsen är nationellt donationscentrum. Myndigheten tar fram kunskapsstöd/sprider kunskap inom området, följer upp nationellt samt informerar allmänheten om donation. I dagsläget har ungefär 1 800 000 personer registrerat sin vilja i Socialstyrelsens donationsregister. Fördelningen mellan könen är ojämn, 60 procent är kvinnor och 40 procent är män [43].

Inriktning för arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025

Socialstyrelsens avsikt är att ta vara på de resultat som myndigheten uppnått och att fortsätta utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering.

Myndigheten har påbörjat ett arbete med att inventera behov av nya utvecklingsområden för att ta reda på vilka ojämställdhetsproblem vi behöver jobba vidare med. Arbetet syftar till att kartlägga det som görs, följa upp resultaten av JiM och analysera och identifiera aktiviteter som bidrar till att stärka jämställdhetsperspektivet utifrån myndighetens uppdrag.

Nedan är Socialstyrelsens mål för jämställdhetsarbetet 2023–2025. Myndighetens övergripande mål är att:

Socialstyrelsens verksamhet ska bidra till att främja jämställdhet

Vi ska bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska delmålen genom att fortsatt främja jämställdhet i vår verksamhet och i våra regeringsuppdrag. För att nå det övergripande målet har vi brutit ned det i följande fyra delmål:

1. Socialstyrelsen tar fram, redovisar och utvecklar könsuppdelad statistik

Socialstyrelsen har som mål att all statistik, inte bara den officiella statistiken, alltid ska vara uppdelad på variabeln kön. Det finns redan ett förordningskrav om att den officiella statistiken⁴ ska redovisas uppdelat på kön, om det inte finns skäl emot detta [44]. Myndigheten har beslutat att införa samma regel för den övriga statistiken:

- Socialstyrelsen fortsätter att utveckla innehållet i myndighetens register och data för att statistiken på ett bättre sätt kan belysa jämställdhet mellan könen, bland annat genom att kombinera med andra datakällor både internt och externt.
- Socialstyrelsen utvecklar och redovisar statistik även utifrån andra variabler som efter ålder, socioekonomi, geografi som visar på (o)jämlighet.
- Socialstyrelsen utvecklar och tar fram ny statistik på nya områden med könsuppdelad statistik.

Förväntad effekt: När Socialstyrelsen synliggör hur vård och omsorg ges till kvinnor och män, flickor och pojkar bidrar myndigheten till fördjupad kunskap för dem vi finns till för. Genom att belysa skillnader mellan kvinnor och män ges regioner och kommuner förutsättningar att analysera sin verksamhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. På så sätt skapas förutsättningar för en mer jämställd och jämlik vård och omsorg. Genom att presentera

⁴ I förordning (2001:100) om den officiella statistiken, 14 §, framgår att: Individbaserad officiell statistik skall vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta.

statistik uppdelad på flickor, pojkar, kvinnor och män bidrar myndigheten till bättre förutsättningar för utvecklingsarbete, såväl lokalt, regionalt och nationellt. Det kan främja mer likvärdiga villkor mellan flickor och pojkar, kvinnor och män.

2. Socialstyrelsen tar fram, redovisar och utvecklar kunskap om jämställdhet inom hälso- och sjukvård, tandvård och socialtjänst

Socialstyrelsen ska fortsätta arbeta för att ta fram, utveckla och redovisa kunskap om jämställdhet. Det handlar om att skapa en jämn representation av kön och göra metodval så att jämställdhetsperspektivet ständigt är närvarande. Myndigheten gör analyser som bidrar till att fördjupa kunskapen om vad skillnaderna beror på och analyserar vilka skillnader som är omotiverade så att insatser kan riktas till områden där de bäst behövs.

- Socialstyrelsen ska sträva efter en jämn könsrepresentation i myndighetens paneler/grupper/råd, vid val av experter och i fokusgrupper.
- När Socialstyrelsen tillsätter interna grupper och utser talespersoner i egna medieinitiativ ska det finnas en könsfördelning som speglar att myndigheten är en kvinnodominerad organisation med 75 procent kvinnor 25 procent män.
- Socialstyrelsen använder metoder som synliggör jämställdhet.
- Socialstyrelsen analyserar bakomliggande faktorer till skillnader mellan kvinnor och män och arbetar för att inkludera aspekter som socioekonomi, etnicitet, hbtqi etc.
- Socialstyrelsen belyser jämställdhetsperspektivet i uppdrag, kunskapsstöd, rekommendationer och publikationer.

Förväntad effekt: Genom att belysa jämställdhet ges regioner och kommuner förutsättningar att analysera sin verksamhet och utveckla den utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

I arbetet med att ta fram och utveckla ny kunskap ingår att fortsätta arbetet med att stödja den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och att fortsatt arbeta för att ta fram ny kunskap om kvinnors vård och hälsa.

Myndigheten har identifierat att det inom missbruksområdet kan göras fler fördjupade analyser för att studera om vård- och stödinsatser i tillräcklig utsträckning lyckats nå både män och kvinnor på ett jämställt sätt. Inom kartläggningar av e-hälsa och välfärdsteknik kan myndigheten också göra fördjupade analyser och inkludera jämställdhetsperspektivet.

3. Socialstyrelsen tillgängliggör kunskap och stöd så att alla medarbetare ges förutsättningar att främja jämställdhet

Myndigheten ska säkerställa att medarbetare har förutsättningar att främja jämställdhet. Det görs genom att:

- Socialstyrelsen erbjuder utbildning/seminarier med fokus på frågor som rör jämställdhet.
- Socialstyrelsens samordnare av jämställdhetsfrågor ger medarbetare stöd i arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet. Det handlar både om att stötta i regeringsuppdrag och i andra verksamhetsinriktade uppdrag.
- Socialstyrelsen bidrar till att öka kännedom om stödet för jämställda och jämlika produkter genom att informera, hänvisa och sprida det till alla medarbetare.
- Socialstyrelsen följer upp användbarheten av stödet för jämställda och jämlika produkter och reviderar det vid behov.

Förväntad effekt: När Socialstyrelsen anordnar interna seminarier som knyter an till de jämställdhetspolitiska delmålen ökar medarbetarnas kunskap på området.

Genom att fortsätta sprida och öka användandet av det framtagna *Stöd för jämställda och jämlika produkter* ser vi till att alla medarbetare och chefer har den kompetens de behöver för att främja jämställdhet.

4. Socialstyrelsen inkluderar jämställdhet i ledningssystemet

Socialstyrelsens verksamhetsstyrning ska stödja arbetet för jämställdhet. Myndigheten ska fortsätta att säkerställa att jämställdhet finns med i ordinarie processer, policys och inriktningsarbeten där det är relevant.

- I årsredovisningen följs arbetet med jämställdhet upp och redovisas genom hållbarhetsavsnittet. Den statistik som redovisas är könsuppdelad [45].
- Upphandling och kravställning: Vid anskaffning av varor och tjänster på Socialstyrelsen, ska behovet av att ställa krav på bland annat arbetsrättsliga villkor, jämställdhet, tillgänglighet, miljö och arbetsmiljö alltid beaktas, där det är möjligt och relevant.
- Projektmodellen: Alla medarbetare förväntas medverka till att ett jämställdhetsperspektiv beaktats där det bedöms vara relevant.

Förväntad effekt: Delmålet innebär att myndighetens systematiska arbete genomsyrar verksamheten. Genom att uppdraget om jämställdhetsintegrering är en del av ledningssystemet blir det tydligt för medarbetare och chefer på myndigheten vad som ska göras och vem som ska göra det.

Genom att jämställdhet är en del av det myndighetsövergripande hållbarhetsarbetet och finns inkluderat i vår hållbarhetspolicy⁵ som gäller för alla anställda på myndigheten; ”*Vi skapar en organisation som främjar mångfald, jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet och för att de mänskliga rättigheterna respekteras, skyddas och uppfylls.*” blir jämställdhet ett av de övergripande åtagandena för alla medarbetare.

⁵ Dnr: 1.3-11156/2021

Genomförande

Organisering och resurssättning

Socialstyrelsen har särskilda funktioner utsedda i arbetet med jämställdhetsintegrering. Jämställdhetssamordnaren ansvarar för den strategiska utvecklingen av arbetet, deltar i externa nätverk samt leder myndighetens interna arbetsgrupp som bildats för att genomföra strategin. Arbetsgruppen har representanter från varje avdelning. Gruppens syfte är att ansvara för att driva på, utveckla och följa upp respektive avdelnings jämställdhetsarbete under den tid som satsningen pågår.

Avdelningschefer är ansvariga för att prioritera och avsätta resurser för arbetet och enhetschefer säkerställer att aktiviteter förs in i verksamhetsplaneringen.

Verksamhetsplanering och uppföljning

Inriktningen kommer att integreras i myndighetens ordinarie arbete genom att de aktiviteter som identifieras förs in i verksamhetsplaneringen. Arbetet följs upp i samband med myndighetens verksamhetsuppföljning. Sammanfattande resultat kommer också att redovisas i myndighetens årsredovisning.

Referenser

1. Socialstyrelsens strategiska inriktning 2021–2025. Socialstyrelsen; 2021.
2. Jämställdhetsintegrering. Hämtad 2022-06-23 från: <https://regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/jamstalldhetsintegrering/>
3. Mål för jämställdhet. Hämtad 2022-06-23 från: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>
4. Jämställdhetsintegrering. Delredovisning enligt handlingsplan för 2016–2018. Socialstyrelsen; 2018.
5. Så tar du fram jämställda och jämlika produkter. Socialstyrelsen; 2018.
6. Kvinnor i Socialstyrelsens porträttsamling. Socialstyrelsen; 2019.
7. Kvinnors vårdföretagande en jämställdhetsfråga. Hämtad 2022-06-23 från: <https://www.vardforetagarna.se/2016/03/kvinnors-vardforetagande-en-jamstalldhetsfraga/>
8. På tal om kvinnor och män - lathund om jämställdhet 2022. Statistiska Centralbyrån (SCB); 2022.
9. Hälsan hos personer med funktionsnedsättning. Hämtad 2022-06-23 från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/funktionsnedsattning/>
10. Statistik om ekonomiskt bistånd 2021. Socialstyrelsen; 2022.
11. Öppna jämförelser 2022 - Ekonomiskt bistånd. Socialstyrelsen; 2022.
12. Jämställdhet inom ekonomiskt bistånd. Hämtad 2022-06-22 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/ekonomiskt-bistand/jamstallldhet-inom-ekonomiskt-bistand/>.
13. Pilotprojekt för jämställd socialtjänst. Hämtad 2022-06-23 från: <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstallldhet/jamstalldhetsintegrering/pilotprojektforjamstalldsocialtjantst.54720.html>
14. Uppdämda vårdbehov - analys och förslag till insatser. Socialstyrelsen; 2021.
15. Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära - Underlag till en nationell strategi. Socialstyrelsen; 2021.
16. Anhöriga som vårdar eller stödjer närstående äldre personer - Underlag till en nationell strategi. Socialstyrelsen; 2021.
17. Statsbidrag. Hämtad 2022-06-23 från <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/>
18. Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Regeringen; 2021.
19. Våld i nära relationer. Hämtad 2022-06-22 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>
20. Statistik om skador och förgiftningsfall behandlade i slutenvård 2021. Socialstyrelsen; 2022.
21. Våld och misshandel. Hämtad 2022-06-23 från: <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-och-misshandel.html>

22. Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder. En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder. Brottsförebyggande rådet; 2021.
23. Jämställdhet i Sverige. Hämtad 2022-06-23 från: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstallldhet-i-sverige/>
24. Barn i internationell människohandel och exploatering. Vägledning för socialtjänsten. Socialstyrelsen; 2018.
25. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Socialstyrelsen; 2017.
26. Folkhälsans utveckling - årsrapport 2022. Folkhälsomyndigheten; 2022.
27. Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård. Lägesrapport 2022. Socialstyrelsen; 2022.
28. Öppna jämförelser 2022. Resultat från undersökningen: Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Socialstyrelsen; 2022.
29. Gravitet, förlossning och tiden efter - Nationellt kunskapsstöd för kontinuitet i vårdkedjan och vård på rätt nivå. Remissversion. Socialstyrelsen; 2022.
30. Utvärdering av vård vid endometriosis. Socialstyrelsen; 2019.
31. Kartläggning av vestibulit. Socialstyrelsen; 2018.
32. Vård och behandling av provocerad vulvodyni - Nationella rekommendationer till beslutsfattare och stöd till vårdpersonal. Remissversion. Socialstyrelsen; 2022.
33. Vård och behandling vid klimakteriebesvär i primärvården samt i den gynekologiska specialistvården. Socialstyrelsen; 2021.
34. Kartläggning av vård och behandling vid klimakteriebesvär ur perspektivet jämlik vård. Socialstyrelsen; 2020.
35. Komplikationer efter förlossning. Socialstyrelsen; 2018.
36. Psykisk ohälsa. Hämtad 2022-06-22 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/psykisk-ohalsa/>
37. Hedersförtryck.se.
38. Dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar. Socialstyrelsen; 2022.
39. Material om naloxon. Hämtad 2022-06-23 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/missbruk-och-beroende/material-om-naloxon/>
40. Vård av ätstörningar - Aktuellt kunskapsläge och behov av kunskapsstöd hos hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen; 2019.
41. Beslut om nationell högspecialiserad vård - viss vård vid svårbehandlade ätstörningar. Socialstyrelsen; 2020.
42. Svårbehandlade ätstörningar. Hämtad 2022-06-23 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/nationell-hogspecialiserad-varld/oversikt/svarbehandlade-atstorningar/>
43. Nationellt donationscentrum. Hämtad 2022-06-22 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/organ-och-vavnadsdonation/nationellt-donationscentrum/>
44. Könsuppdelad statistik - ett nödvändigt medel för jämställdhetsanalys. Statistiska Centralbyrån; 2004.
45. Årsredovisning 2021. Socialstyrelsen; 2022.